

Силабус курсу
Актуальні проблеми економічної історії України і світу

Освітній ступінь – третій (доктор філософії)
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 032 Історія та археологія
Освітньо-наукова програма «Історія та археологія»
Кількість кредитів – 5
Рік підготовки, семестр – 2 рік, 4 семестр
Компонент освітньої програми: вибіркова
Дні занять: понеділок 15.45-16.45, ауд. 1008;
вівторок 14.20-15.40, ауд. 95;
Консультації: понеділок 14.05, ауд. 1008.

Мова викладання: українська

Керівник курсу

д. і. н., проф. **Москалюк Микола Миколайович**

Контактна інформація   moskalyuk.mykola@gmail.com; 0964664646

Опис дисципліни

Розбудова незалежної української держави, складність та суперечливість економічних, суспільно-політичних процесів актуалізують вивчення аспірантами минулого і сучасного нашого народу. Вивчення ключових питань економічної історії, її основних етапів сприяє кращому розумінню аспірантами причин здобутків і втрат, вихованню у них патріотичних почуттів. Завдання навчальної дисципліни полягає в тому, щоб сформувати систему знань з економічної історії, її цілісне бачення, вміння на основі історико-економічних методів проаналізувати, оцінити і порівняти закономірності, процеси і явища економічного життя суспільства в його історичному, альтернативному (багатоваріантному) розвитку, з'ясувати зв'язок нинішніх економіко-соціальних проблем та їх історичних аналогів, економічної політики з господарським досвідом попередніх поколінь, поглибити знання з економічної історії, сформувати принципи історико-економічного мислення. Адекватно оцінюючи нагромаджений в історії господарський досвід, проаналізувати сучасну економічну ситуацію і прийняти обґрунтовані рішення.

Навчальний контент

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	1. ЕВОЛЮЦІЯ ГОСПОДАРСТВА ПЕРВІСНОЇ ДОБИ ТА СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ.	Визначати завдання курсу, основні етапи господарського розвитку в первісну епоху. Зародження цивілізації аграрного типу, періодизацію первісної епохи, характеристику типів господарства.	Питання, практичні завдання
2 / 2	2. РОЗВИТОК ФЕОДАЛЬНИХ ВІДНОСИН У ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ.	З'ясувати феодальний тип господарства в Західній Європі: суть, етапи еволюції та структура. Середньовічне місто як господарський феномен. Господарські засади формування централізованих національних держав у Західній Європі.	Питання, практичні завдання
2 / 2	3. ГОСПОДАРСЬКИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКИХ	Відтворити господарську культуру українських земель у період раннього середньовіччя, консолідацію праукраїнських племен. Соціально-господарський	Питання, практичні

	ЗЕМЕЛЬ У СЕРЕДНІ ВІКИ (V-XV СТ.).	розвиток наших предків. Господарський розвиток Галицько-Волинської держави. Розвиток землеробства та ремісництва. Господарство українських земель у часи Русько-Литовської держави та Речі Посполитої. Розвиток орного землеробства. Східна торгівля та занепад Києва.	завдання
2 / -	4. ГЕНЕЗА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ІНДУСТРІАЛЬНОГО ТИПУ. МАНУФАКТУРНИЙ ЕТАП КАПІТАЛІЗМУ.	Історія та економічна сутність первісного нагромадження капіталу. Товарно-грошові відносини. Особливості формування та розвитку мануфактурного виробництва в провідних державах світу. Мануфактурне виробництво. Капіталізація сільського господарства у Європі. Мануфактуризація промисловості. Фермерське господарство.	Питання, практичні завдання
2 / 2	5. ПРОМИСЛОВИЙ ПЕРЕВОРОТ ТА УТВЕРДЖЕННЯ ІНДУСТРІАЛЬНОГО ТИПУ ЕКОНОМІКИ У ПРОВІДНИХ ДЕРЖАВАХ СВІТУ.	Формування економічних та соціальних чинників промислової революції у провідних державах світу. Промислова революція. Буржуазна революція в Англії. Економічний розвиток Англії. Промисловий переворот та індустріалізація в Англії. Машинне виробництво у промисловості. Запровадження парового двигуна. Особливості промислової революції у Франції та Німеччині. Промисловий переворот у Франції та Німеччині. Індустріалізація економіки США. Розвиток залізничного будівництва та важкої індустрії.	Питання, практичні завдання
2 / 2	6. ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В ЕПОХУ ГЕНЕЗИ КАПІТАЛІЗМУ (КІНЕЦЬ XVI – ПЕРША ПОЛОВИНА XIX СТ.).	Охарактеризувати основні тенденції господарської еволюції українських земель наприкінці XVI – у першій половині XVII ст. Розвиток та поширення фільваркової системи господарства. Соціальні інститути та економічний устрій у період Козацької держави і Гетьманщини. Аграрна політика. Економічна політика Богдана Хмельницького. Соціально-економічний статус Івана Виговського. Господарська політика Івана Мазепи. Гетьман Павло Полуботок. Діяльність Данила Апостола. Господарство Правобережжя та Західної України у другій половині XVII – наприкінці XVIII ст. Особливості господарського устрою Нової Січі та Слобідської України.	Питання, практичні завдання
2 / -	7. ПЕРЕХІД ВІД КАПІТАЛІЗМУ, ЗАСНОВАНОГО НА ВІЛЬНІЙ КОНКУРЕНЦІЇ, ДО ПАНУВАННЯ МОНОПОЛІЙ У ПРОВІДНИХ ДЕРЖАВАХ СВІТУ (1870–1914 РР.).	З'ясувати другу промислову революцію та трансформацію традиційного капіталізму в останній третині XIX – на початку XX ст. Акціонерні форми організації виробництва. Промислове виробництво і світова торгівля. Основні фактори прискореного економічного зростання США та Німеччини. Причини сповільнення темпів економічного розвитку Англії та Франції. Промисловий розвиток Англії і Франції. Формування індустріальної економіки в Японії. Промисловий переворот. Основні тенденції геоekonomіки на рубежі XIX-XX ст. Розвиток міжнародної торгівлі.	Питання, практичні завдання

2 / 2	8. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ УПРОДОВЖ 1848–1914 РР.	Висвітлити реформу 1861 р. та її вплив на господарство України. Столипінську аграрну реформу та її реалізацію в Україні. Промисловий переворот та її реалізацію в Україні. Господарство західноукраїнських земель другої половини XIX – початку XX ст. Національний господарський рух другої половини XIX – початку XX ст. як феномен відродження української господарської традиції.	Питання, практичні завдання
2 / 2	9. ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД.	Розкрити особливості економічної політики українських урядів доби відродження української державності у 1917–1920 рр. Загострення економічної та політичної кризи. Гетьманат. Економічні експерименти більшовиків в Україні: «воєнний комунізм» та неп. Голод 1921–1923 рр. Тоталітарна доба в Україні. Нова економічна політика. Сталінська індустріалізація в Україні: хід, особливості, наслідки. Індустріалізація. Колективізація сільського господарства та її наслідки в Україні. Голодомор 1932–1933 рр. Економічний розвиток західноукраїнських земель у 20–30-х роках.	Питання, практичні завдання
2/-	10. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ В 1939 – НА ПОЧАТКУ 2000-Х РОКІВ.	З'ясувати економіку провідних країн у роки Другої світової війни. Господарство воюючих країн. Військову промисловість. План Маршалла. Економічне становище країн Західної Європи. Передумови та наслідки прискореного розвитку Німеччини та Японії. Динаміку та структурні зміни світового господарського розвитку другої половини XX – початку XXI ст. Розвиток промисловості.	Питання, практичні завдання
2/-	11. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД.	Дослідити українську економіку після Другої світової війни. Голод 1946–1947 рр. Економічні експерименти в Україні у період політичної «відлиги». Економічні наслідки «косигінської» реформи та стан господарства в Україні у період «застою». Особливості економічного розвитку України у період перебудови.	Питання, практичні завдання
2/2	12. ЕКОНОМІКА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ.	Вивчити проблеми соціально-економічного реформування української економіки в перші роки незалежності. Економічне становище держави у другій половині 1990-х – на початку 2000-х років. Україна на сучасному етапі в умовах глобалізації світової економіки.	Питання, практичні завдання

Літературні джерела

1. Боєв Ю. О., Боєва С. Ю. Економічна історія: Західна Європа, Японія, США: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2004. — 174 с.
2. Лановик Б. Д., Лазаревич М. В., Чайковський В. Ф. Економічна історія: Курс лекцій / За ред. Б. Д. Лановика. — 2-ге вид., перероб. — К.: Вікар, 2000. — 300 с.
3. Економічна історія. Лекції / Н. О. Тимочко, О. А. Пучко, Л. М. Рудомоткіна та ін. — К.: КНЕУ, 2000. — 268 с.
4. Лановик Б. Д., Матисякевич З., Матейко Р. Економічна історія України та світу: Курс лекцій / За ред. Б. Д. Лановика. — 4-те вид., випр. і допов. — К.: Вікар, 2001. — 477 с.
5. Леоненко П. М., Юхименко П. І. Економічна історія: Навч. посіб. — К.: Знання, 2004. — 499 с.

6. Ходзінський К. Г., Мазурок П. П. Економічна історія України та провідних країн світу: Навч. посіб. — 2-ге вид., випр. — Львів: Магнолія Плюс, 2006. — 152 с.
7. Царенко О. М. Економічна історія України і світу: Навч. посіб. — Суми: Університет. кн., 2001. — 402 с.
8. Юхименко П. І. Економічна історія: Навч. посіб. — К.: Вікар, 2006. — 345 с.
9. <http://www.rada.kiev.ua> — Сайт Верховної Ради України.
10. <http://www.me.gov.ua> — Сайт Міністерства економіки України.
11. <http://www.minfin.gov.ua> — Сайт Міністерства фінансів України.
12. <http://www.bank.gov.ua> — Сайт Національного банку України.
13. <http://indexmundi.com> — Сайт міжнародної статистики.
14. <http://www.rada.cia.gov> — Сайт статистики “CIA World Factbook”.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання:	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-6) усне опитування, тести, завдання	30
Модуль 2 (теми 7-12) усне опитування, тести, завдання	30
Ессе (теми 1-12)	20
Екзамен (теми 1-12) – тести, завдання	20